

Nr 375.

Av herr **Norman m. fl.**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 20, angående försvarsväsendets ordnande.

I anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 20 få vi anföra.

Från alla håll erkännes, att en kvalitativt och kvantitativt tillfredsställande manskapsrekrytering är av den allra största betydelse för försvarsorganisationens effektivitet. Det har emellertid å andra sidan visat sig, att särskilt under ekonomiskt gynnsamma konjunkturer strax svårigheter föreligga att fylla det föreliggande behovet av fast anställda.

Åtgärder för att förbättra manskapsrekryteringen äro därför nödvändiga. Bland sådana åtgärder äro enligt samstämmiga åsikter meddelandet av ett högre mått av allmänbildning av synnerligen stor betydelse. Det synes oss därför önskvärt att i detta avseende vidtaga mera omfattande mått och steg än de i den kungl. propositionen nr 20 föreslagna. Därför vilja vi särskilt påpeka önskvärdheten av att den ökade allmänbildningen meddelas på ett så tidigt stadium som möjligt för att därigenom höja användbarheten hos det yngre underbefälet redan under deras tidigare tjänsteår som befäl. Den i chefens för generalstaben s. k. besparingsförslag upptagna militära mellanskolan synes oss i detta avseende, såsom ock i kungl. propositionen nr 20 (sid. 312) framhålles, helt visst medföra stora fördelar. De i propositionen framhållna betänkligheterna mot detsamma synas oss icke stå hindrande i vägen för skolans upprättande, och vilja vi i detta sammanhang påpeka, att erfarenheterna från de efter liknande grunder organiserade skeppsgosseskolorna vid flottan äro synnerligen goda. Därest en sådan militär mellanskola kommer till stånd, torde en tvåårig underofficersskola icke vara lika behövlig, åtminstone icke för sådant manskap, som genomgått den militära mellanskolan. För att emellertid bereda ökade möjligheter i fråga om utbildning för nu i tjänst varande manskap synes det vara billigt att under de närmaste åren vidtaga särskilda övergångsåtgärder.

Utdrag ur chefens för generalstaben besparingsförslag bifogas i de delar, som beröra den militära mellanskolan.

Det i propositionen upptagna anslaget till studiestipendier för sekundofficerare och furirer — 48,000 kronor — bör givetvis även kunna tilldelas sekundofficerare och furirer, som genomgått den militära mellanskolan. Men dessutom bör ett särskilt anslag för studiestipendier upptagas för elever i nyssnämnda skola, vilka visat sig vara särskilt studiebegåvade och äga goda befälsanlag, för att bereda dem tillfälle att fortsätta sina

studier i avsikt att vinna inträde vid krigsskolan för utbildning till officerare. Till en början bör detta anslag upptagas till 25,000 kronor.

På grund av vad ovan anförts, hemställa vi,

att en militär mellanskola i överensstämmelse med chefens för generalstaben förslag måtte upprättas och att ett särskilt anslag å 25,000 kronor för studiestipendier måtte anvisas.

Stockholm den 26 februari 1924.

David Norman.

Karl Starbäck.

Richard Hermelin.

Nils Holmström.

Oscar N. Olsson.

Dan. Poppius.

C. O. Johanson.

Erik Nylander.

J. A. Jonsson.

Axel Eurén.

Cornelius Olsson.

N. E. Nilsson.

Swen Persson.

H. Kinnanson.

Carl Arv. Anderson.

J. Fjellman.

Harry Weibull.

Erik Laurén.

Nils Winkler.

Nils Svensson,

Långelanda.

Bilaga.

Utdrag ur chefens för generalstaben förslag till lantförsvarets ordnande.

K. Den fast anställda personalens rekrytering.*Underofficerare, underbefäl och manskap.*

Försvarsrevisionen framhåller (Del I, sid. 605), att grundförutsättningen för att ett på frivilligt åtagande uteslutande grundat rekryteringssätt skall bliva fullt effektivt måste uppenbarligen vara, att anställningen medför minst lika goda *ekonomiska förmåner* som de, vilka erbjudas på den civila arbetsmarknaden. I fortsättningen säger emellertid revisionen, att om efter rådande förhållanden väl avpassade löneförmåner måste anses utgöra grundvalen för en god manskapsrekrytering, så utesluter detta dock icke behovet av andra åtgärder för rekryteringens befrämjande. Om nästan varje yrke gäller, att benägenheten att välja det samma är beroende icke blott på de förmåner, som till en början erbjudas, utan även på de möjligheter, som för framtiden ställas i utsikt.» Bland de utvägar, som härvid närmast ligga till hands, nämner revisionen, dels att meddela en så *grundlig och omfattande utbildning*, att manskapet efter avgången från militärtjänsten kan hava utsikt att erhålla goda och lämpliga platser, dels ock att åvägabringa en ordnad och lämpligt avvägd *civilanställning* för det uttjänta manskapet.

Under nuvarande ekonomiska och finansiella förhållanden är det knappast möjligt att bestämma så höga avlöningsförmåner för det fast anställda manskapet, att en god rekrytering ensamt härigenom kan anses betryggad. Det torde därför vara så mycket angelägnare att tillgripa åtgärder av annat slag för rekryteringens främjande.

Flertalet volontärer taga icke fast anställning för att vinna underofficersbefordran, d. v. s. för att därmed välja ett yrke, som tillförsäkrar dem en tryggad framtid, utan betrakta sin militärtjänst såsom en mera tillfällig anställning. Det måste därför läggas vikt uppå att ordna volontärernas utbildning och tjänstgöring på ett sådant sätt, att de volontärer, vilka icke erhålla underofficersbefordran, efter anställningens slut äga förutsättningar att vinna en god utkomst vare sig i sitt förutvarande eller i ett nytt yrke. Särskilt bör härvid beaktas anställning i statens eller kommunernas tjänst, s. k. *civilanställning*. Den uppfostran till lydnad, punktlighet och plikttröhet, som bibringas manskapet och särskilt underbefälet under militärtjänsten, har sedan gammalt och med rätta varit högt uppskattad i vårt land. Med den utveckling folkundervisningen under senare tid nått, kan den rent militära uppfostran icke längre försvara sin rangplats på den allmänna arbetsmarknaden med mindre den även meddelar ett erforderligt och icke alltför ringa mått av allmänbildning. Den allmänbildning, som meddelas under anställningstiden, måste därför tillmätas stor betydelse, då det gäller att erhålla en god manskapsrekryte-

ring. Utsikten att genom fast anställning vid krigsmakten nå ett ökat mått av för det allmänna livet betydelsefulla kunskaper skulle därför säkerligen främja rekryteringen. Den betydelse, som av frågan berörda personalgrupper själva tillmätta denna sak, framgår av underofficers- och furirförbundens underdåniga yttrande över försvarsrevisionens betänkande.

Under rubriken »Lägre truppförband» har ovan framhallits, huru utbildningen lämpligen bör anordnas i soldat- (vicekorprals-), korprals- och furirskolorna. I dessa skolor kan dock av lätt insedda skäl undervisning i allmänbildande ämnen meddelas endast i ganska begränsad omfattning. Detta är dock försvarsrevisionens mening. »Annorlunda», säger revisionen, »ställa sig däremot förhållandena beträffande underofficersskolorna. Dessa skolor hava tillkommit icke endast för att förbättra underbefälens militära duglighet utan jämväl och i främsta rummet för att höja dess allmänbildning.» Revisionen anser också, att det bör tagas under allvarligt övervägande, huruvida icke dessa skolor, vilka hittills varit ettåriga, för framtiden böra bli tvååriga, och hänvisar i detta sammanhang till särskilda sakkunnigas den 24 januari 1920 avgivna förslag.

Svenska underofficers- och furirförbunden förorda samstämmtigt underofficersskolans utsträckande till 2 år samt uttala som ett önskemål, att den allmänbildning, som bibringas inom denna skola, måtte bli jämställd med den, som meddelas i realskola.

Om det uttalade önskemålet att uppnå realskolekompetens skall kunna förverkligas, måste undervisning i allmänbildande ämnen meddelas i så stor omfattning icke endast i underofficersskolan utan även i underbefälsskolorna, att den militära utbildningen och tjänsten i övrigt i alltför hög grad åsidosättes. Det är för övrigt icke säkert eller ens sannolikt, att en ökning av underofficersskolan till tvåårig skulle medföra den förbättring av manskapsrekryteringen, som måste eftersträvas. Då det gäller att ordna underbefälens rekrytering och utbildning, måste, såsom redan framhallits, hänsyn tagas därtill, att underofficerskåren rekryteras ur underbefålet. Volontärerna, enkannerligen underbefålet, hava dock även andra viktiga uppgifter att fylla i fråga om de värnpliktigas utbildning och tjänsten i övrigt vid truppförbanden än att utgöra en lämplig rekryteringskälla för underofficerskåren och kunna i detta hänseende icke fullt likställas med de underofficersvolontärer, vilka funnos före antagandet av 1901 års härordning. Såsom ett återupplivande av underofficersvolontärernas traditioner kan man däremot betrakta den av chefen för generalstaben i skrivelse den 21 januari 1921 föreslagna »underofficersselevskolan». Denna skola, i vilken eleverna skulle antagas redan vid en ålder av 16—17 år, hade enligt förslaget till uppgift att meddela icke endast soldatutbildning utan även en ganska omfattande undervisning i allmänbildande ämnen. Fördelarna med en sådan föreberedande skola före den egentliga militära anställningen äro i jämförelse med en 2-årig underofficersskola följande.

Den förberedande skolan är mera lockande, emedan den är förlagd till anställningens början och ej som den 2-åriga underofficersskolan till en mer eller mindre oviss framtid.

Om ynglingarna kunna börja militärtjänsten omedelbart eller kort tid efter avslutad folkskoleundervisning, blir urvalet säkerligen bättre än om anställningen sker först vid en senare ålder, då de bättre elementen kanske redan bundit sig i andra yrken.

Det är i regel lättare att inhämta kunskaper i allmänbildande ämnen vid 16—18 års ålder än vid mognare år.

Önskemålet att höja underbefälens allmänbildning och auktoritet tillgodoses bättre genom en *förberedande* skola före utnämningen till underbefäl än genom en underofficersskola under de senare tjänsteåren såsom underbefäl, då eleverna redan under ett flertal år tjänstgjort som underbefäl.

Det anseende, som de från den förberedande skolan utexaminerade eleverna kunna beräknas erhålla, kommer att verka gynnsamt på manskapsrekryteringen i allmänhet.

Sannolikheten talar för att till underofficer i framtiden företrädesvis komma att befordras volontärer, vilka genomgått underofficerslevskolan. I så fall kommer denna skola att främja underofficersrekryteringen.

Ur ekonomisk synpunkt är det också fördelaktigare att förlägga den huvudsakliga skoltiden till ett tidigare stadium, då ännu avlöning och övriga anspråk äro jämförelsevis låga, än att inrätta en skola för furirer.

En dylik läroanstalt skulle vidare erbjuda möjligheter för sådana ungdomar, som på grund av ekonomiska skäl ej kunna genomgå en kommunal mellanskola, att inhämta ett högre mått av kunskaper än som erhålles i folkskola. För många föräldrar erbjuder den därjämte fördelen att kunna bereda sina söner tillfälle till en god uppfostran under de ofta svåra åren närmast efter avslutandet av folkskolestudierna.

En synnerligen gynnsam erfarenhet från skolor av en typ, liknande den här avsedda, föreligger från skeppsgossekåren.

Då åtskilliga skäl sålunda tala för inrättandet av en förberedande skola, bör en sådan anordnas och föreslås, att å skolans stat uppföres följande personal:

Chef (överstelöjtnant eller major)	1
Adjutant (subalternofficer)	1
Redogörare (pensionerad officer)	1
Köksunderofficer	1
Sjukvårdssoldat	1
Maskinist	1
Kompanichefer (kaptener)	2
Kompaniadjutanter (fanjunkare)	2
Kompaniofficerare (subalternofficerare)	12
Furirer	24
Studierektor	1
Ämneslärare	6
Sjuksköterska	1
Kokerska	1.

Därutöver anställas med visst arvode läkare, ävensom erforderliga timlärare. Till skolan beordras därutöver 15 icke vapenföra värnpliktiga som handräkningsmanskap.

Såsom av staten framgår äro inga sergeanter däri upptagna. Ett utbyte av subalternofficerare mot sergeanter synes i allmänhet icke lämpligt med hänsyn till de lärarbefattningar, som skola upprätthållas av avdelningscheferna, och en uppflyttning av furirbeställningar till sergeanter synes även olämplig, då hela antalet furirer måste tagas i anspråk såsom logementsbefälhavare.

Plan för skolan jämte kostnadsberäkningar framgå av bil. 8.

Tills vidare avses skolan endast för infanteriet. Det vore visserligen önskvärt, att skolan redan från början kunde göras tillgänglig även för ynglingar, vilka önska vinna anställning vid specialtrupperna. Innan erfarenhet vunnits rörande lämplig organisation, skulle det dock stöta på så stora svårigheter att ordna en för samtliga trupper gemensam förberedande skola, att det synes rådligast att till en början avse skolan allenast för infanteriet, som är i största behov av förbättrad rekrytering.

Den föreslagna skolan benämnes i detta förslag *militära mellanskolan* närmast för att ange dess samband med den kommunala mellanskolan i fråga om det mått av kunskaper, som i densamma meddelas. Att fullt jämställa den förra med vissa klasser i den senare torde dock icke vara lämpligt. Den militära mellanskolan bör i vissa fall meddela undervisning utöver vad som i den kommunala mellanskolan är föreskrivet, men kan i andra ämnen icke nå upp till dennas kurser. En i större utsträckning genomförd överensstämmelse torde ej heller vara behöflig, emedan eleverna i militära mellanskolan efter tjänstetidens slut i regel nått den ålder (minst 22 år), att de knappast kunna fortsätta studierna i en kommunal mellanskola, och emedan genomgång av den militära mellanskolan i alla händelser i vederbörliga författningar samt i villkoren för beviljandet av koncession för vissa företag torde kunna likställas med kommunal mellanskola såsom fullgjord kompetens för erhållande av vissa befattningar.

Aldern för inträde i skolan bör sättas så hög, att även de yngsta eleverna omedelbart efter skolans slut kunna vinna anställning som volontärer. Elevernas antal har tillsvidare begränsats till 200 per årskurs. Därest skolan visar sig fylla sitt ändamål, kan antalet framdeles ökas. I varje fall kan skolan icke ensam rekrytera underbefälsgraderna utan avser allenast att tillföra volontärrekryteringen ett antal goda element. Underbefälet kommer därför att bestå dels av f. d. elever i militära mellanskolan, dels av på hittills vanligt sätt anställda volontärer. Den olikhet i fråga om rekryteringsgrunder, som sålunda kommer att finnas, torde icke medföra några olägenheter, enär redan korpral- (konstapel-) skolan blir gemensam. Det är dock sannolikt, att de f. d. militärskoleeleverna med sin större bildning och sin från tidigare år meddelade strängare militära uppfostran komma att inverka på de övriga volontärerna i god riktning.

Det kunskapsmått, som meddelas i olika folkskolor, är ännu så ojämnt, att en inträdesprövning till den militära mellanskolan är behöflig. Fordringarna för inträde i den militära mellanskolan böra icke sättas lägre än för kommunal mellanskola.

Utöver den kommunala mellanskolans ämnen bör undervisning meddelas i bokhålleri, maskinskrivning och varukännedom. För vissa ämnen avses företrädesvis civila lärare. I anledning härav bör skolan förläggas till stad, där kvalificerade timlärare kunna erhållas. En lämplig ort synes vara Kristianstad, där utrymme torde kunna beredas i Wendes artilleriregementes nuvarande södra kasern.

Om en militär skola av ovan föreslagen art kommer till stånd för samtliga trupper, synes en tvåårig underofficersskola icke böra ifrågasättas. Däremot böra skolor av ungefär de nuvarande underofficersskolornas karaktär fortfarande anordnas, varjämte vissa kurser kunna befinnas önskvärda för höjande av allmänbildningen hos sådant manskap, som icke genomgått den militära mellanskolan.

Bil. 8.

Förslag till plan för den militära mellanskolan.

Skolans uppgift.

Den militära mellanskolan har till uppgift att förbereda därför lämpliga ynglingar för underbefälsutbildning vid infanteriet genom att bringa dem en fast disciplin, ett visst mått av militära kunskaper och färdigheter samt undervisning i allmänbildande ämnen.

Organisation.

Skolan organiseras a stab och två kompanier. Därutöver ingå lärare och förvaltningspersonal till nedan angivet antal. Varje kompani indelas i 6 övnings- (läs-) avdelningar. Vid övningar i kompaniförband uppdelas de ordinarie kompanierna, då fältstyrka ej avses, i vardera tvenne övningskompanier.

Adjutanten (eventuellt annan kompaniofficer) tjänstgör som vapenofficer. Som kasernofficer tjänstgör redogöraren (eventuellt annan kompaniofficer). Kompaniofficerarna tjänstgöra, förutom som chefer för övningsavdelningarna, lärare i militära ämnen och dagbefäl jämväl, med åtnjutande av mindre arvoden, som lärare i vissa icke militära ämnen. A varje kompani beräknas 6 officerare, (33 man per officer). Militära övningsavdelningar och läsavdelningar komma därigenom att sammanfalla. Furirerna äro biträdande militära instruktörer och logementsbefälhavare samt beordras som dagbefäl, väbel, biträden hos kompaniadjutanter och köksunderofficern m. m.

De fast avlönade civila lärarnas antal har beräknats efter undervisningsskyldighet av omkring 26 timmar i veckan. Såsom lärare i kristendom förutsattes rektorn. Ämneslärare kan övertaga denna undervisning och rektorn i stället övertaga annat ämne. Rektorn har undervisningsskyldighet i den utsträckning, som erfordras. För handelsteknik beräknas timlärare.

Till skolan transporterad militärpersonal kvarstår över stat i vederbörliga regementen, vilkas uniform bibehålles. Tid för anställningen beräknas i regel till minst 3 år för officerare och underofficerare. Studierektorn förordnas av Kungl. Maj:t för viss tid på förslag av inspektören för infanteriet. De fast anställda lärarna förordnas på viss tid av inspektören för infanteriet på förslag av skolchefen. Övrig personal anställas av chefen medelst kontrakt på längre eller kortare tid.

Fordringar för vinnande av anställning som elev.

För vinnande av anställning som elev fordras:

att hava fyllt 16 men icke 19 år,

att äga god kropps-konstitution,

att vid offentlig prövning hava visat sig besitta det kunskapsmått, som inhämtas vid genomgång av minst 4 årsklasser av egentlig folkskola av A-formen, samt

att den sökande med målsmans medgivande förbinder sig att efter genomgången skola taga fast anställning vid armén under 4 år.

Ärligen antagas omkring 200 elever. Elev, som under skolans lopp icke visar sig lämplig för vidare utbildning, kan av chefen entledigas.

Tidens indelning.

Skolan är tvåårig. Vardera årsklassen bildar ett kompani. Ärligen fullgöres en vinter- och en sommarperiod.

Vinterperioden omfattar en tid av 9 månader. Under denna tid anslås i allmänhet för undervisning i allmänbildande ämnen 4 och för militärutbildning 3 timmar per dag. Under sammanlagt 15 dagar bedrivs dock militärutbildning 8 timmar per dag. Beräknat timtal för allmänbildande ämnen uppgår för denna period till 800, för militärutbildning till 720 timmar.

Sommarperioden omfattar en tid av 3 månader. Under denna tid bedrivs uteslutande militärutbildning under i medeltal 7 timmar per dag, vilket ger ett beräknat timantal av 525 timmar.

Summa timmar för hela militärutbildningen under ett år uppgår sålunda till 1,245. Härtill kommer obligatorisk överläsningstid.

För skolan gäller bifogad timplan.

Elevernas förmåner.

Eleverna, som benämnas militärelever, erhålla förutom militärutbildning och viss undervisning genom kronans försorg jämväl förläggning, förplägnad, underhåll, beklädnad och utrustning samt en dagavlöning av 25 öre per dag under 1. årets kurs och 50 öre per dag under 2. årets kurs. Elev, som visar särskilt gott uppförande och goda framsteg, kan därutöver erhålla vissa uppmuntringspengar eller premier. Elev bär vanlig arméuniform med särskild beteckning å axelklaffarna.

Efter genomgången skola äro eleverna skyldiga söka inträde som volontärer vid infanteriregemente efter eget val. Dock äro eleverna skyldiga att underkasta sig den reglering av antagningen, som av chefen för skolan prövas nödvändig. Elev, som avlagt godkänd avgångsexamen, beordras i regel omedelbart till underbefälsskola.

Förslag till timplan för militära mellanskolan.

Veckoplan för 6 läsavdelningar per årskurs.

Ä m n e n	1:a arbetsåret		2:a arbetsåret	
	Antal timmar	Lärare	Antal timmar	Lärare
Kristendom	1	civil	1	civil
Modersmålet	4	civil	4	civil
Tyska	4	civil	4	civil
Historia	3	officer	2	officer
Geografi	2	officer		officer
Matematik	3	officer	3	officer
Naturkunnighet	3	civil	3	civil
Teckning och välskrivning	2	civil	2	civil
Handelsteknik	2	civil	3	civil

Kostnadsberäkning.¹

Chef	1	9,330:— ²
Adjutant	1	4,326:—
Kompanichefer	2	13,452:—
Kompaniadjutanter	2	7,500:—
Kompaniofficerare	12	51,912:—
Redogörare ³	1	3,180:—
Läkare (arvode) ³	1	3,000:—
Köksunderofficer ³	1	3,138:—
Furirer	24	38,016:—
Elever	400	60,000:— ¹
Sjukvårdssoldat ³	1	780:—
Maskinist ⁴	1	2,130:—
Sjuksköterska ³	1	1,050:—
Kokerska ³	1	750:—
Studierektor	1	7,000:—
Ämneslärare	6	30,000:—
Timlärare (arvoden)		8,880:—
Militära lärrearvoden		3,200:—
Elevkostnader ² (400 à 1.52 kronor per dag)		221,920:—
Handräkning (15 man à 2.02 kronor per dag)		11,059: 50
Kostnader för 24 furirer (löner oräknade)		13,315: 20
Undervisningsmateriel (50 kronor per elev)		20,000:—
Bibliotek och skrivmaterialier		1,000:—
Inventarier och husgeråd		1,500:—
Remontering av en häst, underhåll av seldon m. m.		1,500:—
Praktiska övningar		5,000:—
Extra utgifter		5,000:—
		Summa 527,938: 70

Försvarsrevisionens stater för meniga volontärer vid infanteriet äro beräknade uteslutande med hänsyn till rekrytering av underbefälet. Den militära mellanskolans elever genomgå icke rekrytskola utan ingå direkt i underbefälsskola. Antalet meniga volontärer kan på grund härav minskas med det antal militärskoleelever, som årligen övergå till regementena. Med hänsyn till att antalet meniga volontärer beräknats jämförelsevis lågt och att ingen erfarenhet finnes om den militära mellanskolans förmåga att rekrytera underbefälsgraderna, bör under de första åren, fr. o. m. 2. året icke räknas mer än 100 som volontärer årligen anställda f. d. mellanskoleelever.

¹ Efter ortsgroup D. I beräkningarna äro icke kostnaderna för uppvärmning och belysning av lokalerna upptagna.

² Medeltal av överstelöjtnant och major.

³ Utgå därest skolan förlägges till annat truppförband eller upptagas i så fall med mindre belopp.

⁴ Avlöning 200 elever à 50 öre 36,500
 » 200 » à 25 öre 18,250
 Uppmuntringspengar eller stipendier 5,250

Summa 60,000

⁵ Enligt rev. beräkningsgrunder.

Kostnaderna för 100 volontärer äro:

Lön 100×600	kronor 60,000:—
Underhåll $100 \times 1.52 \times 365$	» 55,480:—
	<hr/> Summa kronor 115,480:—.

Det torde vara mindre lämpligt att i staten för de olika regementena bestämma ett minskat antal volontärer, enär på vissa håll antalet kan fyllas men däremot kanske ej på andra. Där vakanser finnas, böra således dessa användas och till ett sammanlagt antal av 100. Därest en reglering blir nödvändig på grund av stort tillöpp volontärer vid alla truppförband, bör fastställande av det nödvändiga antalet vakanser ske i kommandoväg.

Under första året, då skolan organiseras å stab och allenast ett kompani, beräknas en besparing av kronor 235,001:10 kunna göras, vilket belopp dock bör minskas med anslaget för meniga volontärer kronor 115,480:—, d. v. s. till kronor 119,521:10.